

Gedichten en emoties

Kunst emotioneert. Zowel voor de maker, die zijn emoties uit via zijn kunst, als voor het publiek dat erdoor geraakt wordt. In deze opdracht leren de leerlingen emoties herkennen en benoemen aan de hand van de dichtbundel *Bezette Stad*. Ze ervaren het verschil tussen gevoelens en emoties, krijgen een woordenschatuitbreiding binnen het gamma aan emoties aangereikt en leren deze woordenschat gebruiken.

Emoties die worden opgeroepen bij het horen van een muziekstuk, een gedicht of bij het zien van een filmfragment kunnen de leerlingen vertalen naar kleur, lijn en vorm. Hiervoor worden verschillende tekentechnieken toegepast.

Doelstellingen uit het leerplan

- Context 2: mentale gezondheid: 7, 8;
- Context 3: socio-relatieve ontwikkeling: 10;
- ASO 3e graad Nederlands: poëzie en literatuur: 25, 27 en 28;
- ASO 3e graad esthetica: 1, 2 en 3.

Benodigdheden

- pc met internettoegang en beamer of smartboard
- Mentimeter
<https://www.mentimeter.com/features/word-cloud>
- muziekfragment: 'Musique de la pluie' door Luis Mariano (3'18")
<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=QChXpuMMoro>
- filmfragment: 'The Pit and the Pendulum' (Edgar Allen Poe) (5'21")
<https://www.youtube.com/watch?v=WkdjoGyT3a0&list=PLcj3fYN-fa9XbpeEj86PdLSktBBpIENZ3c>
- fragment uit gedicht 'Boem Paukeslag'
 - door Theatergezelschap Fast Forward (39")
<https://www.youtube.com/watch?v=CBqfxtvjbkI>
 - door Pieter De Vleeschouwer van de RavageMakers (1'18")
<http://www.ravage.media/week-van-de-poezie-gaat-asmr/>
- kleurpotloden in 2 verschillende kleuren
- tekenpotlood
- bundel *Bezette Stad* https://www.dbnl.org/tekst/osta002verz02_01/osta-002verz02_01_0094.php
- bijlagen:
 - bijlage 1 - gevoelens en emoties benoemen
 - bijlage 2 - leerlingenblad, opdrachten rond lijn, kleur en vorm
 - bijlage 3 - info Keith Haring, typografie en kunst

Verloop opdrachten

Intro door leerkracht	15'	Emoties verkennen, benoemen, rubriceren en uitbreiden woordenschat.
Emoties in kunst, zelf visualiseren	20'	Bij een muziekfragment, een filmfragment en een gedicht verschillende emoties visualiseren d.m.v. kleur, lijn en vorm.
Reflectiemoment	10'	Non-verbale communicatie en interpretatie

1. Emoties verkennen, benoemen en uitbreiden woordenschat

Vooraf door de leerkracht klaarzetten: woordenwolk in Mentimeter.
Zorg ervoor dat je bijlage 1 bij de hand hebt.

De leerkracht vraagt hoe de leerlingen zich op dit moment voelen.
De leerlingen beschrijven hun emotie, met slechts 1 woord, en geven dit door via Mentimeter.
Er vormt zich een woordenwolk op het bord. Deze wordt, zonder oordelen, kort overlopen.
De leerkracht bespreekt het verschil tussen gevoelens en emoties. (Zie bijlage voor extra info.)
De emoties worden in rubrieken (8 basisemoties) ingedeeld en de woordenschat wordt kort overlopen.
Zijn er leerlingen die de verwoording van hun emotie willen aanpassen? (Mentimeter)

2. Emoties en kunst

De leerlingen krijgen een A4-blad, onderverdeeld in 3 delen. (zie bijlage 2- Leerlingenblad)

De leerlingen krijgen achtereenvolgens een muziekfragment, een filmfragment en een gedicht te horen. Alle zijn gerelateerd aan gedichten uit de bundel *Bezette Stad*.

Bij elk fragment hoort een opdracht:

- Muziekfragment (3'18"): 'Musique de la pluie' door Luis Mariano <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=QChXpuMMoro>
In het gedicht 'Eenzame Stad' staat te lezen "C'est la pluie qui tombe à fines gouttes". Louis Mariano bracht dit nummer 'Musique de la pluie' rond de jaren 1940 opnieuw uit.

Opdracht

Teken terwijl je naar de muziek luistert, met potlood één of meerdere lijnen die de emoties weergeven die de muziek bij je oproept. Dit kan een aansluitende/onderbroken lijn zijn, een donkere (hard drukken)/lichte (lichtjes tekenen) lijn, een rechte/kromme lijn, ... Het hele kader wordt slechts gevuld met lijnen.

- Filmfragment (5'21", Engelstalig): 'The Pit and the Pendulum' door Edgar Allen Poe <https://www.youtube.com/watch?v=WkdjoGyT3a0&list=PLcj3fYNfa9XbpeEj86PdLSktBBpIENZ3c&index=13>
In het gedicht 'Holle Haven' staat te lezen "Bewogen de wanden slechts gloeiende vertelling van Poe". Dit fragment is gebaseerd op een kort horrorverhaal van Edgar Allen Poe.

Opdracht

Bekijk het filmfragment, gebaseerd op het korte horrorverhaal van Edgar Allan Poe. Kies 1 of 2 kleurpotloden. Kleur, terwijl je naar de film kijkt, in kleine rondjes, de emoties die de film bij je oproept. Werk met schaduw (licht en donker door zachtjes te kleuren of geleidelijk aan harder te drukken), werk met overgangen tussen beiden of laat 2 kleuren in elkaar overvloeien.

- Fragment uit het gedicht 'Boem Paukeslag'
 - door Theatergezelschap Fast Forward (39") <https://www.youtube.com/watch?v=CBqfxtvjbkI>
 - door Pieter De Vleeschouwer van de RavageMakers (1'18") <http://www.ravage.media/week-van-de-poezie-gaat-asmr>

BOEM PAUKESLAG: BEZETTE STAD x 5

Opdracht

Laat de leerlingen één van bovenstaande fragmenten uit 'Boem Paukeslag' beluisteren of bekijken. Bedenk een eenvoudige vorm die je snel kan tekenen (hart, pijl, cirkel, driehoek, mannetje, letter,...). Beluister of bekijk 'Boem Paukeslag' en teken de emoties die bij je opkomen in een repetitieve vorm. (Deze vormen kunnen klein, groot, door elkaar, breed, smal, ... zijn.)

- Bij keuze voor een vorm: verwijzen naar Keith Haring (popart, eenvoudige vormen, reactie op maatschappelijke problemen als aids, drugs en apartheid)
- Bij keuze voor een letter: verwijzen naar Oscar Jespers (drukker van typografieën in *Bezette Stad*), typografie in de kunst (zie ook bijlage 3 - Keith Haring)

3. Reflectiemoment

Alle leerlingbladen worden (anoniem) tentoongesteld. De leerlingen bekijken elkaars werkjes.

Klasgesprek

Ga met je leerlingen in gesprek over deze mogelijke onderwerpen.

- Emoties verwerken in tekeningen
Ieder hoorde en zag in voorgaande fragmenten hetzelfde. Ieder uitte dit anders in non-verbale communicatie (tekeningen). Hoe kan dat? (Geluiden, kleuren, beelden,... roepen een verscheidenheid aan emoties op. Ieder interpreteert dit anders. Emoties worden gevormd door jouw persoonlijke achtergrond, je omgeving, hoe je in dit moment staat,...)
- Tekeningen roepen emoties op
Laat je leerlingen een tekening uit de tentoongestelde werkjes nemen en vertellen wat het met hen doet. Welke emotie(s) roept deze tekening bij jou op? Voelen anderen dezelfde emoties bij het zien van hetzelfde beeld? Interpreteert iemand dit anders? Hoe werd dit bedoeld door de leerling die het kunstwerk maakte?

Rondreizende tentoonstelling

Na het lezen van de bundel *Bezette Stad* gingen 5 jonge kunstenaars aan de slag. Hun emoties vertaalden ze elk in hun eigen kunstwerk. Deze 5 installaties kan je gaan bekijken of zelf reserveren voor een tijdelijke expo op een plek bij jou in de buurt (op school, in jouw lokale bib,...). Neem contact op met het Letterenhuis om te zien waar de installaties zich op dat moment bevinden of om ze te reserveren. Deze tentoonstelling kan je tevens online bekijken via een link. Je vindt deze link op de website van het Letterenhuis (www.letterenhuis.be/scholen) of op de website van Bibliotheek Hasselt Limburg (<https://bibliotheek.hasselt.be/BezetteStadx5>).

BIBLIOTHEEK
HASSELT
LIMBURG

LETTEREN
HUIS

BOEM SLAG: PAUKE BEZETTE STAD

Bijlage 1 - Gevoelens en emoties benoemen

Verschil tussen gevoelens en emoties

Gevoel

- Heeft meer met persoonlijkheid te maken.
- Geeft iets aan wat je lichamelijk voelt of niet kan beredeneren met je verstand.
- Gaat diep, maar is minder heftig, duurt langer.
- Een goed voorbeeld van een gevoel is 'houden van'. Dit gevoel blijft aanwezig terwijl je toch verschillende emoties kan hebben bij die persoon.
- Je kan bijvoorbeeld geïrriteerd zijn door iemand of boos zijn op iemand, terwijl je gelijktijdig wel van die persoon houdt.

Emotie

- Heeft te maken met een bepaalde situatie, met iets dat je raakt.
- Is een reactie op een prikkel van dat moment; is op dat moment jouw waarheid.
- Is vaak heftig, maar vluchtig.
- Geeft vaak een lichamelijke reactie: huilen, blozen, trillen, lachen, ...
- Een goed voorbeeld van een emotie is 'huilen bij een emotionele film'. Je wordt op dat moment, door die situatie geraakt en je kan huilen van verdriet of vreugde. Deze emotie verdwijnt na afloop van de film.
- Er zijn 4 kernemoties (de 4 b's):
Blij, Bang, Boos, Bedroefd
- Universeel worden de kernemoties uitgebreid tot 8 basisemoties :
Liefde, Angst (Bang), Vreugde (Blij), Woede (Boos), Verdriet (Bedroefd), Verrassing/Verbazing, Schaamte, Walging
- Elke emotie kent een variatie aan verschillende nuances. Elke variatie kan teruggebracht worden tot één van de kern- of basisemoties.

Ezelsbruggetje om verschil tussen gevoelens en emoties te zien:
'Ik héb gevoel. Emoties hebben mij.'

Daarnaast zijn er nog andere begrippen die hierbij aanleunen.

Dierlijk instinct

Dierlijk instinct zit van nature in je. Zorgt ervoor dat je zelfbehoudend gedrag stelt in levensbedreigende situaties. Dierlijk instinct zorgt er bv. voor dat je opzij springt wanneer er een auto te dicht langs je voorbij raast.

Intuïtie

Intuïtie is een soort zesde zintuig in je. Het geeft je de juiste richting aan, maar je moet er naar durven luisteren.

aanvaard vertrouwd
vriendelijk toegewijd
verliefd aardig
liefde

bezorgd
ongerust nerveus
wantrouwig zenuwachtig
angst

gelukkig
plezierig sensueel
opgelucht tevreden
euforisch geamuseerd trots
vreugde voldaan in extase

EMOTIES

verontwaardigd furieus
wrokkig wrevelig verbolgen
woede toorn
geërgerd verbitterd
geïrriteerd

vreugdeloos zwaarmoedig
verdriet melancholisch
eenzaam bedroefd wanhopig

shock verbijstering
verrassing/verbazing
verwondering

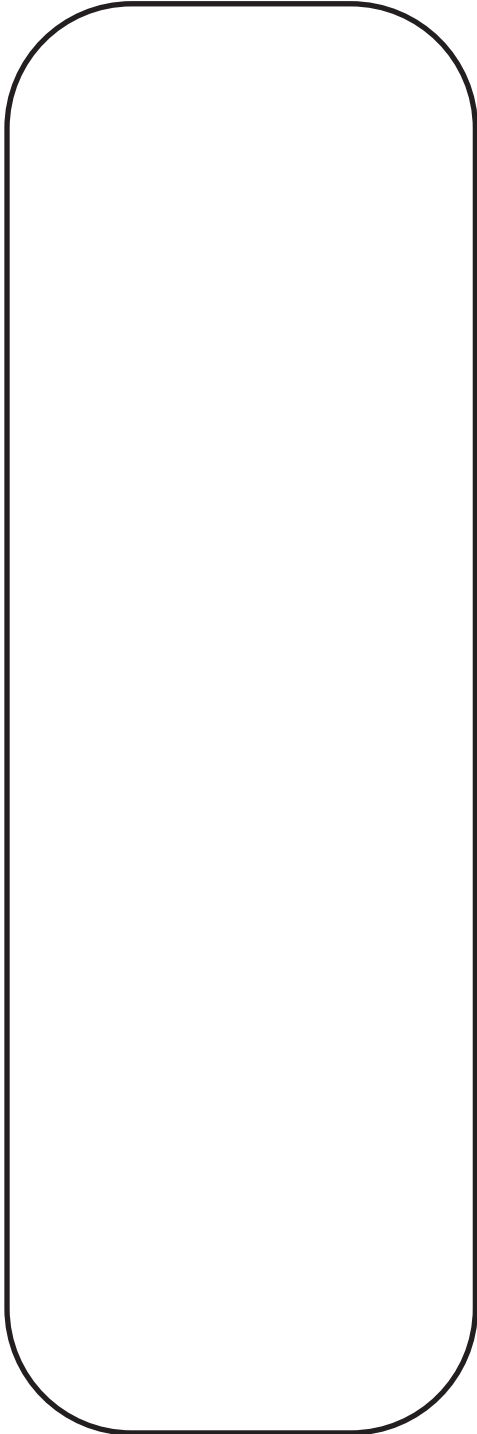
schuldgevoel
verlegenheid wroeging
schaamte vernedering

afkeer
minachting ontzetting
verafschuwning
walging

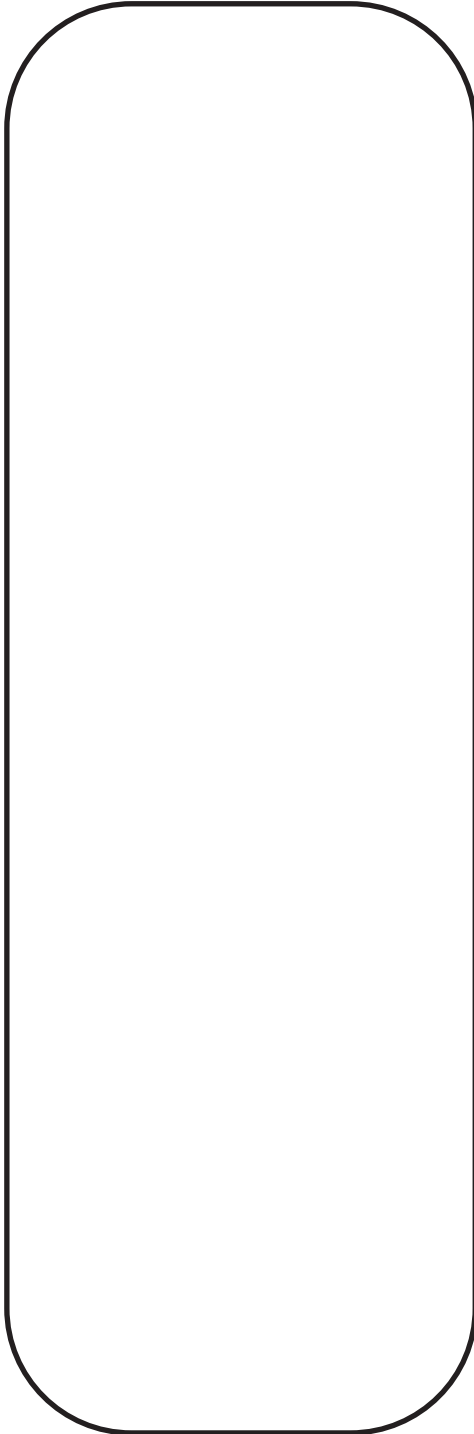
BOEM SLAG: **PAUKE** **BEZETTE STAD**

Bijlage 2 - Leerlingenblad

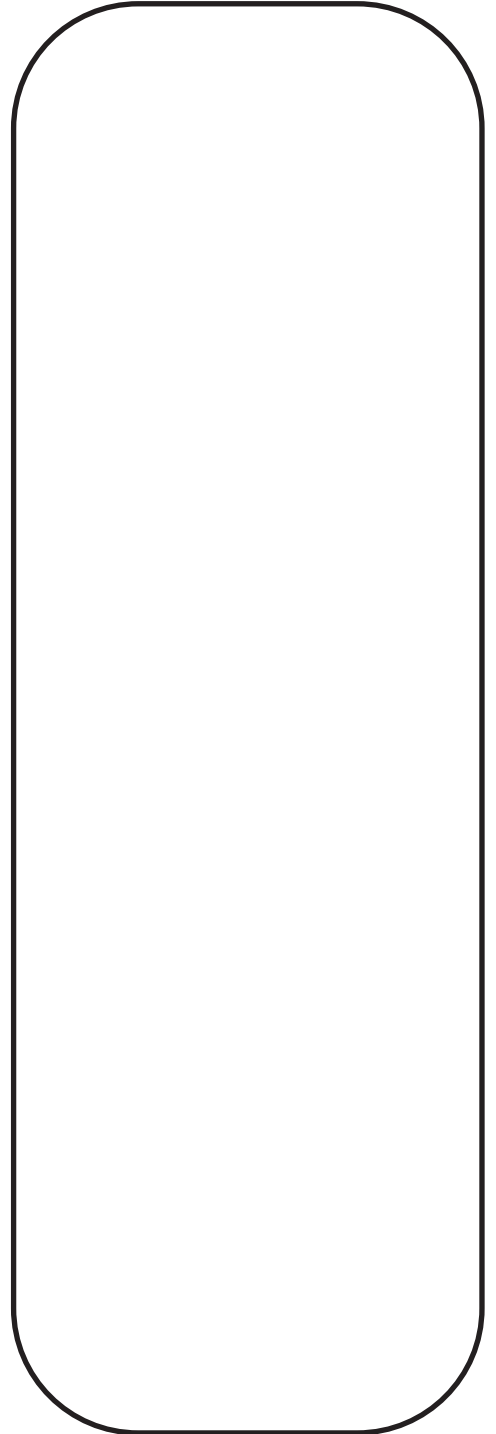
lijn

kleur

vorm

BOEM SLAG: PAUKE BEZETTE STAD

Bijlage 3 - Keith Haring

Amerikaans kunstenaar

°1958 - +1990

Popart, graffiti-kunst, moderne kunst

Aandacht voor (en aanklacht tegen) aids, drugs en apartheid

Typografie en kunst

Typografie is de kunst van vormgeven, zetten en drukken van tekst, zowel voor functionele als esthetische doeleinden.

Daarbij speelt de opmaak van tekstblokken, bladspiegel, lettertypen, vette en cursieve varianten, witruimte en interpunctie een belangrijke rol.

